

2645

- 19 Decembrie 1881

MUZEULU SEVERINULUI

SAU

Antichitățile Județului Meedinti

CULEGERE

de

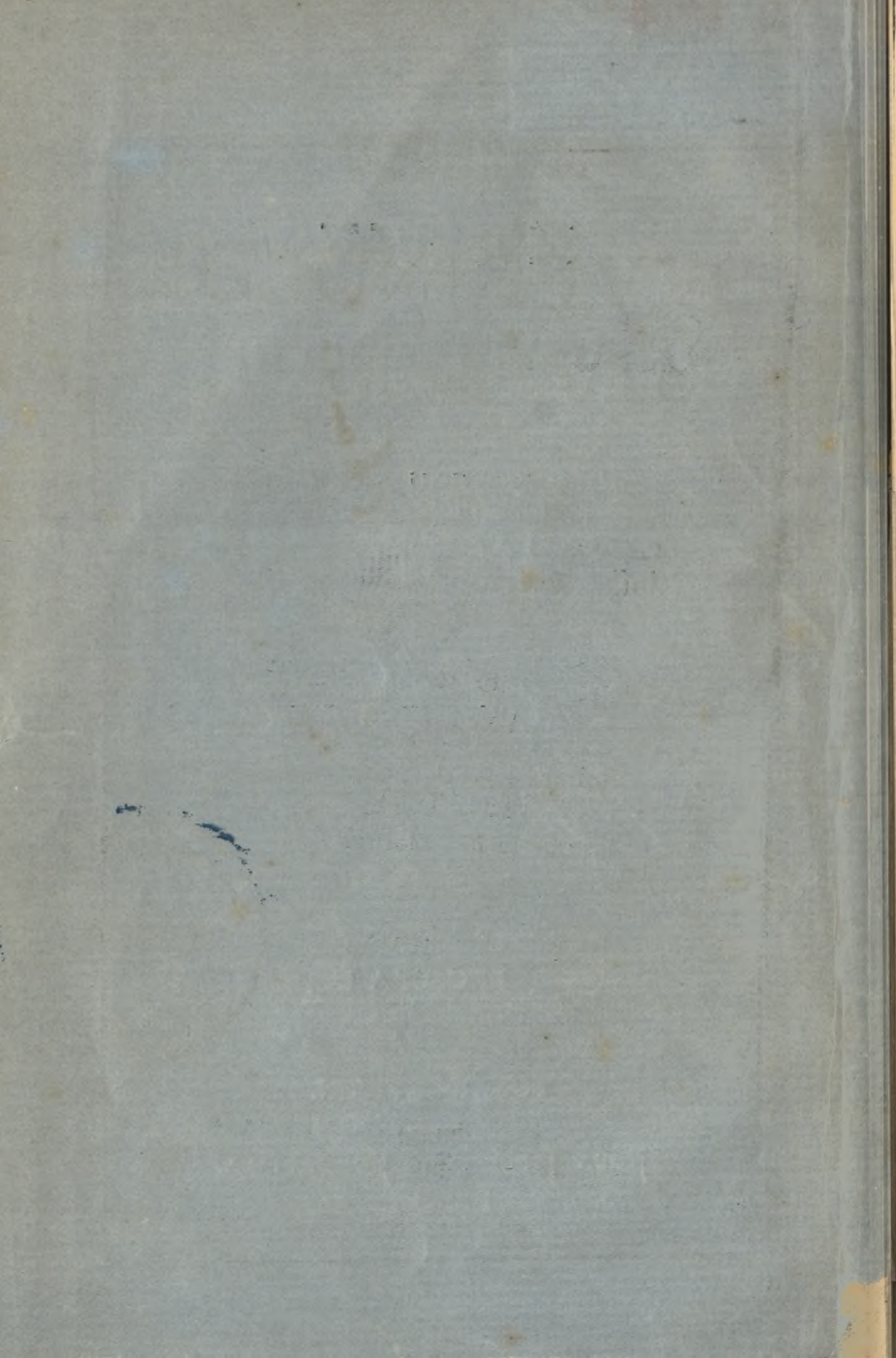
V. DIMITRESCU,
Institutoare la scôla din Severin,

BROȘURA I.

TURNU-SEVERIN.

NOUA TIPOGRAFIE COMERCIALA.
1881.

MUZEULU SEVERINULUI

SAU

Antichitățile Județului Meedintî

CULEGERE

de

V. DIMITRESCU,

Institutoare la scôla dia Severin.

BROȘURA I.

TURNU-SEVERIN.

NOUA TIPOGRAFIE COMERCIALA.
1881.

Tóte esemplarele vor purta semnătura mea.

Domitru

~~1806~~

DEDICATA

Domnii-Sêle

Domnului N. BAICOYANU, Maior în armata Română, Prefect al Județului Meedinți, Președinte al Societății Arheologice din Severin, Președinte comițiului agricol din Meedinți, Membru mai multor societăți, Comandor și Cavaler al mai multor ordine.

Onorate Domnule!

Este aprópe o jumătate de secolú de când cu ocazia fondărei Severinului, Bannul Mihail Ghica, a fostú celú d'ântéiú care a ridicatú vocea ca, rămășițele vechei cetăți de lângă capulú podulú Traian, ruinele și loculú unde a fostú Episcopia Severinului, să se respecteze, să se păstreze ca monumente istorice.

Sunt aprópe trei-deci de ani de când s'a începutú a se descoperi în săpăturile pentru case și altele făcute aci, pe lângă altele și o sumă de pietri cu inscripțiuni romane.

Pe la anulú 1852, 'mí aducú aminte, era prefectú alú județului Meedinți, repausatul N. A. Nicolescu, care a făcutú începutulú d'a se aduna și a se păstra în grădina publică a orașului, orí-ce s'ar găsi din asemenea pietri.

Acelú bărbatú pe care Meedințeniú nu'lú vorú uita lesne, pentru virtuțile séle cetățenești și pentru sentimentele séle frumóse, voia se facă unú începutú de unú muzeú

în Severin ; d'era timpii și împregiurările n'au certatū a merge mai departe.

La anulū 1868, A. T. Laurian, fiind trimisū a face cercetări arheologice pe aceste locuri, în urma cererii făcută d'a se întinde orașulū peste acele ruine în partea despre răsăritū, a descoperitū multe lucruri interesante, între altele și ruinele a patru bisericii, între care și unde a fostū episcopia Severinului. În raportulū ce a datū a opiniatū și ministêrulū a aprobatū și a ordonatū ca :

1) Loculū care coprinde ruine (însemnat pe planū cu puncte craion) să se păstreze și să se facă pe d'ensulū o grădină publică

2) Piciorulū podulū să se închidă cu grilajū de fierū pentru păstrarea sa.

3) Să se înființeze o comisie compusă de primarulū saū unū membru alū comunei, inginerulū orașulū și unū profesorū orī care, care să privegheze la orī-ce săpături s'arū face în terenulū și în giurulū Severinului, și orī-ce lucruri s'arū găsi ca antichități să se adune și să se pună la

păstrare, trimițând și ministrului științe regulate.

4) Să se facă în grădina publică ună loca-lu ca muzeu, unde să se adune și să se păstreze ori-ce s'ar găsi de asemenea lucruri (ordinul No. 7671 an. 1868).

Acelu ordinu, ca și când nici n'arū fi e-sistatū, se găsește la dosarū ca și celū cu No. . . . din 1869, foră altă lucrare de eātu viza unū procuror pe dēnsele: „Vē-„dūtū de noi procurorele tribunalulu Me-„edinți;“ iară în colo nimicū. Acelū lecu cu ruine, fie de case vechi, fie de ce-tate ca cele de lângă capulū podulu, fie de biserică, fie de ori-ce, s'a împărțitū pen-tru întinderea orașulu. Iară pietrile din grădina publică aū remas expuse aco o cum se ved pînă astă-đi, și supuse intemperiilor și altor întēmplări.

Abia în anulū acesta, mulțu nită bune-i-voințe a actualulu primarū, consiliū co-munalū și stăruinței fosfulu prefectū P. Quintescu, s'a făcutū unū începutū d'a se închide cu grilajū de fier piciorulū podu-lu.

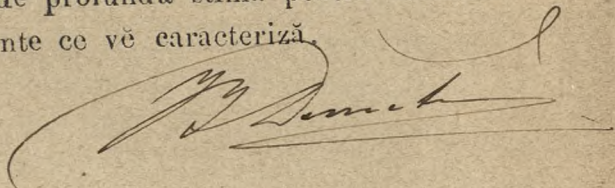
Dēră se vede că a fost rezerva:ă dom-

niț-vóstre fericirea de a realiza, pe cât posibilă, acea frumósă idee a lui Ghica, Nicolescu și Laurianul.

Vrednica de tótă lauda inițiativă ce ați luatú d'a se înființa în Severin o societate Istorico-Arhiologică, frumósă măsură ce ați luatú a se aduna prin mijlócele de care dispuneți, orî-ce obiecte interesante sciinței, și dorința ce ați manifestatú a înființa aci în Severin muzeulú nu numai alú orașului, ci și alú Județului; tóte acestea v'aú atrasú dragostea și stima Meedințenilorú de gustú și de sentimente, și ne aú făcutú să nu perdemú credința în viitorú, căci încă se mai găsescú în societatea nóstră bărbați cu sentimente nobile, pe cari nu i-aú luatú încă curentulú să'i arunce în vârtejulú materialismului spre a'i îneca în apele séle după moda timpului. Iară mie în parte m'a însuflatú îndemnulú a reveni asupra celorú ce amú publicatú în colectorulú litterarú despre antichitățile din Județulú Meedinți și făcêndú presinta broșurá o punú la dispoziția publicului doriitorú a cunósce istoria neamului séú.

Făcêndú acestú lucru, intima mea do-

rință n'a fostă alta fără numai a contri-
bui și eă pe cât posibilă la realisarea sco-
pului domni-vóstre cu înființarea muzen-
lui în Severin, pentru care și oferă una
sută esemplare din acéstă broșură alú că-
roră precă să servescă la întâmpinarea
cheltuelilor ce ară necesita înființarea u-
nei biblioteci a muzculă; și pe cât împre-
giurările și puterile saă mijlócele imă voră
permite, mă voiă ocupa cu culegerea sci-
ințeloră de oră-ce se va maă descoperi din
aceste lucrură, continuândă cu publicarea
loră după chipulă cumă se vede în acéstă
broșură, pe care o dedică domniei-vóstre ca
semnă de profundă stimă pentru nobilele
sentimente ce vă caracteriză.

Ștefan Ștefanescu

*Antichități și monumente descoperite în
Jud. Meedinți.*

Intre notele istorico-arheologice despre Meedinți publicate în Colectorul litterar ce apare în Severin, s'a vorbit și despre antichitățile descoperite în partea locului; și care se află depuse aci în grădina publică, — o culegere din raportul d-lui Grigoriu Tocilescu din anul 1878, asupra unei misiuni, sau excursiuni epigrafice din acel an, — dără din împrejurări nu s'a vorbit detaliat nici despre istoricul și locul gășirei lor, nici despre însemnăta-tea lor, și ce este mai mult, ar fi fost neapărată traducția sau explicația inscrip-țiilor din limba latină într-o limbă vie. Mulți din amicii mei observându'mi această lacună, recunoscută și de mine, m'am de-cis să reveni, și cu ajutorul altor mai competenți, ocupându-mă de acest lucru, cred că acum, dacă nu în totul, cel puțin în parte, am atins acest scop.

Lucrarea acésta credú că va face și alte servicii; va avea și alte rezultate fericite: 1) Dacă va coprinde greșeli, ea va da ocazie la ómenii competenți, pentru mai bine îndreptări în viitor; și 2) póte, va deștepta gustul și simțul celorú cu puterea și cu mijlócele a îngriji mai bine de aceste monumente; relice sacre ale istoriei și naționalității noastre.

Credú că este locul a cita aci cele ce mai adaogă d-nu Tocilescu în raportulú său. Vorbindú d'aceste monumente, iată ce dice D-sea :

„Mí iaú permisiunea a vă atrage atențiunea d-le Ministru, și a vă solicita ridicarea și depunerea lorú în muzeulú naționalú, cöcú în starea în care se află astă-dí, suntú supuse la stricáciunea intemperiiilorú, și mai cu sémă a ómenilorú, ce'și găsescú o naivă plăcere a le totú mânji și săpa cu numele lor.“

D-nulú Tocilescu a disú, D-nu Tocilescu a auđitú.—De atuncé páná acum ele încá s'aú mai mânjitú, s'aú mai săpatú, ba încá unele s'aú spartú în bucăți, cum este sarcofagul de lângá ruina turnulú, abia

rămâindă până acum întregă, dăr sepată numai capacul său. Pământul a păstrat în sînul său aceste odore atâtea secole spre a ni le da nouă să le distrugem !!

Iată descrierea acelor monumente cu pucine adaose și preschimbări de raportul d-lui Tocilescu menționat mai sus și cele publicate în colectorul litterar.

- 1) „Monumentă sepulcrală (de mormîntă)
„ală lui Iulius Herculanus decurionele și
„magistru ală unei scóle de meșteșuguri
„și pentru întréga sa familie în'altă 1 m. 75
„lată 0 — 80
„grosă 0 — 55
„cu frumóse ornamentațiunî în partea su-
„perióră, iară în cadrulă formată de doi
„stălpî bine esecutați se află sepată cu ca-
„ractere anterióre secolulă III cu inscrip-
„țiunea acésta :

D . . . M
IVL-HERCVLANV^s-
DEC-SCOL-FAB-ETMG-
VIX-ANN-LXXX-IVL-VIV
ENIA-CONIUX-IVL-
MARCIVR-FIL-IM
MAG-SCOL FAB VIX-

ANN-XXVI-AVR-IVLI
VS-MIL-CHOR-I-SAG-IM
MAC-VIX-ANN-XXX-IVL-
MARCELLINVS-FIL-
VEXIL-SCOL-FAB-VIX-
ANN-XXV-IV-MA
RCIA-FIL-VIX-
ANN-XIII-IVL-ER
ACLIA-FIL-VIX
ANN-VIII-IVL-
MARCELINA-NEP-
VIX-ANN-III-VIV
ENIA-MAT-R-SEVIA

care se citește ast-fel:

„D is) m (anibus), Iul(ius) Herculanus.
dec(urio) școl(ae) fab(rum) et mag(ister),
vix(it) ann(is) LXXX; Iul(ia) Vivenia co-
niux, Iul(ius) Marcianus fil(ius) immag(ini-
fer) scol(ae) fab(rum), vix(it) ann(is) XXVII
Aur(elius) Iul(ius), mil(es) C(o) hortis I Sag
(ittariorum) immag(inifer), vix(it) ann(is)
XXX; Iul(ius) Marcellinus fil(ius) vexil-
(larius) scol(ae) fab(rum) vix(it) an(is) XXV
Iul(ia) Marcia fil(ia) ix(it) ann(is) XIII,
Iul(ia) Eraclia fil(ia) ix(it) ann(is) VIII

Iul(ia) Marcellina nep[tis] vis(it) ann(is) IIII;
Vivenia mater se viva.“

Iar traducțiunea sa este :

Santei umbre a lui Iulius Herculanus decurionulă și profesoră ală scôlei de meșuguri (care) a trăitū anni LXXX, având de socie pe Iulia Vivenia ; a lui Iulius Marcianus fiulă portătoră de imagine la scôla de meșuguri (care) a trăitū anni XXVII; a lui Aurelius Iulius Militară în prima cohorta*) a sagetașiloră purtătoră de imagine (care) a trăitū anni XXX ; a lui Iulius Marcelinus fiulă stegarulă scôlei de meșuguri (care) a trăitū anni XXV ; a Iuliei Eraclia fia (care) a traitū anni VIII și a Iuliei Marcelina nepôta (care) a trăitū anni IIII. Rămândă în viață mama loră Vivenia.

Acastă piatră s'a descoperitū în anulă 1866 ; erea pusă în zidulă bisericei la amvonă, la schitulă Topolnița ce se află între munți, pe valea riuluiă Topolnița în depărtare de Severin la 20 kilometre. S'a găsită zidită acolo cu inscripțiunea în zidū

*) Cohorta se compunea de 1000 ômeni, care corespunde cu numele de regiment ; iară săgetași cu numele de vânători.

și părțile esteriore acoperite cu tencuială. Tradiția spune că acea biserică sau mai bine acel șchit este făcut pe nesec ruine vechi; și apoi se mai găsesc acolo câte-va pietri de o cioplitură totu camu asemenea, déră foră inscripții. Se dă cu socotéla că scóla de meșșuguri de care este vorba a fostu acolo în munte și că chiar acolo este înmormintată acea familie.

„2) Monumentu sepulcralu lungu 1 m. 37

„latu 0 — 68

„grosu 0 — 22

„cu bustulu repausatei Iulta Philumena,
„scosu în faciă și încongiuratú de ghir-
„lande.

„Monumentulu este innălțatu de bărba-
„tulu ei Philetus Iulius Rufinius, cam pe
„la începutulu secolulu alu III-lea. Nu-
„mele de Philumene și Philetus indică ori-
„gina grécă a persóneloru din inscripțiune,
„care este acésta :

D - M

IVLIA-PHI

LVMENE-

VIX-ANNS-

XXX-H-S-E-PHILE
VVS-IVL-RVFVN
MIIVG-B-M-

și care restituindu-se se citește ast-felū :

D(is) m(anibus), Iulia Philumene vix(it)
annis (X)XX, h(ie) s(ita) e(st). Phile(t)
us Iul(ius) Rufini(us) (ce) niug(i) b(ene)
m(erenti).“

„La rândulă 5, în starea cum se află aș
pétra, s'ar citi LXX ; însă credemū că în
locū de L a fost X, din care se mai vede
urma lui Λ, restulū fiind fracturat ; linia
verticală a lui L s'a născutū probabilū ac-
cidentalū, prin săpătura petrei. “

Iară traducțiunea sa sună ast-felū :

Santei umbre a Iuliei Philumene (care)
a trăit anni XXX. Aci este aședată. Phi-
letus Iuliu Rufiniū sociei sale celei pline
de merite.

„3) Unū altarū militărescū de piatră or-
dinară, alū primei cohorte milliaria de să-
getași, numită Gordiana), înaltū 0 64

latū 0 40

grosū 0 32

Cu inscripțiunea :

M R*) RA-D
IVO-SACR
VM COH
I-SAGIT
GORDIAN'A**)

Care se citește ast-felū :

(Ma)r(ti)gra(d)ivo) Sacrum, Coh(ors) pri-
ma Sagit(tariorum) milliaria Gordiana.“

*) 2 Litere de la început sunt fracturate în par-
tea superioară, mai mult de jumătate pe pia-
tră cum și în raportul d-lui Tocilescu.

**) Numele de Gordiana militaria, ce poartă a-
ci Cohorta I-a a săgetașilor ne indică că
monumentul datează din epoca împăratu-
lui Gordian (238—244 după Crist.†)
Epitetul de *Gradivus* datu deului Marte ne
intâmpină și pe alte monumente epigrafice;
așz de es :

Henzen, No. 5760:

MARTI
GRADIVO
D. D.

L. PLVTIVS . PIVS
AEDILIS . MONITOR
AVGVR . PRAEF . SACRCR

Mars Gradivus avea templul său la Ro-
ma, afară din porța Capenei, nu departe
de calea Appia; veđ *Preller, les dieux de
l'ancienne Rome*, trad. L. Diez, p. 222—3,
225;—*Hartung, die religion der Römer*, II
Theil, Erlangen, 1836. p. 162.“

Îar traducțiunea sa este :

Sacrată gradivului Marte, prima Cohortă a segetătorilor militari Gordiana.

„4) O bază patrată 0,78, de piatră nisiposă și foarte stricată din care cauză se îngreueză foarte multă citirea inscripțiunei care este :

IMP.CAES.DIV
HADRIANI FIL
DIVI TRAI A PART
NEPOT . DIVI NERV
PRONEP . T . AELIO HA
DRIANO ANTONI
NO AVG . PIO PONT MA
XIM TEIB POT VIII
IMP II COS III P . P
RESPUBLIC MVN FL
HADRIANI DROBET
DEC DEC

și care restituindu-se se citește :

Imp(eratori) Caes(ari), div(i) Hadriani
fil(io), divi Traia(ni) Part(hic) nepot(i).
divi Nerv(ae) pronep[oti]; T(ito) Aelie Ha-
driano Antonino aug(usto) pio ; pont(ifici)
maxim(oe), trib(unicia) pot(estatis VIII ;

imp(eratori) II ; cons(uli) III ; p(atr) p(at-
triae), respublic(a) mun(icipii) Fl(avii) Ha-
driani Drobet(ae) dec(reto) dec[urionum].»

Iar traducțiunea în românesce este :

Imperatorul. Cesarul fiul divului Ha-
drian, nepotul divului Traian Particul
strănepotul divului Nerva, Titu Aeliu,
Hadrian Antonin August Piu, marele Pon-
tefice, (investit) pentru a opta oră cu pu-
tere Tribuniană, imperatore pentru a doua
oră ; Consul a patra oră, părinte al pa-
triei ; Comuna municipiul Flavia Adria-
ni Drobete, după decisiunea decurionilor

» Monumentul înălțat pe la anul 145
după Crist, în onorea Imperatorului An-
tonin Pius. Acesta rezultă din titulatura
Impăratului : *Tribunicia Potestatis V III*
Imperatore II și Consul III.«

S'a găsit în anul 1864, cu ocazia fă-
cerei unui șanț în ruinele unde a fost
cetățuia de la capul podului Traian.

Lucrătorii fiind streini și dirigați de o-
menii cari nu au pute interesu de pă-
trarea acestui monument la noi în țară,
voiau s'o ridice d'acolo spre a o duce la
agenția vaporelor s'o înstreineze, dără-

primarul d'atunci Grigorie Miculescu fiind însciintat la momentu a isbutit' a o scăpa și a aședat'o în grădina publică unde se află astă-dî. Când s'a descoperit' se cunoscea întregi literile din inscripție, dără fiind lăsată și espusă intemperiiilor acum abia se mai cunosee acea inscripție !*)

„5) Unu bas reliefu frumosu esecutat'u, representand'u figura unu bărbat'u și a fe-

*) D-nu V. Caloianul' profesor'u la liceul' din Craiova, mi-a făcutu întrebare în anul' trecut'u, dacă știu ee-va despre o piatră din grădina publică pe care, dicea, a ridicat'o ș. a dus'o la moșia sa d-nu X. pe când e-rea prefectu, rugându-mă să cercetez'u unde este dusă, fiind-că; 'mi dicea 'i scrie fiul' d-séle din Paris, ceréndu această sciință a o împărtăși după cererea unu óre-care din ómeni de litere ai noștri care se ocupă cu istoria.

M'amă ocupat' de acestu lucru și amă aflatu că acesta a fostu piatra pe care s'a încercat'u s'o ridice acelu prefectu, suntu câțiva ani, ca s'o ducă la o moșie a sa, s'o pună la scara caselor. Grădinarul' Iosif, spune că patru ómeni ce erau trimiși pentru acesta, o și ridicaseră în caru, și cându e-ra s'o pornescă, s'a împotrivit' cu ómenii de la grădină, și a însciintat' îndată pe primarul', care era atunci M. G. care încuragîndu'l' a scăpatu acelu monumentu din ghiara acelu d. nu'i găsesc' calificativul', mai cu sémă că se dice că a fostu unu prefectu!!

meiei séle, sub o arcadă susținută de două stâlpi.“

Acésta este foră nică o inscripțiune. Nu se scie ca ce felú de monumentú a fostú.

S'a găsitú pe la anulú 1856, cu ocazia săpăturilorú la facerea pavagiului în Severin, și de atunci s'a depusú în grădina publică. Este singura piatră, din câte s'aú descoperitú în partea locului și se află aici care se vede a fi fostú mai bine îngrijită'

Aufoiritatea municipală din acélú timpú a așeđat'o într'unú monumentú de zid bine făcutú și bine acoperitú.

Curiosú lucru ! Mai naint e cu unú pătrarú de secolú, românulú scia mai bine se prețuiască monumentele strebune, baza istoriei némului séú !

A tuncí se făceaú cheltueli cu decimile de galbeni, pentru păstrarea unei petri de o mică importanță, iară în timpii aceștia di și ai luminiú, ai civilisațiú, în timpii luminilo^r se lasă să se distrugă și încă să se profaneze, unele de mare însemnătate ca monumentulú despre care vorbirămú înălțatú în onórea lui Antonin Pius ! !

Veđi tu? Auđi tu tinerime? Mai nainte

cu un pătrărū de secolū îngrijea lumea și d'ale sufletului, nunumaī d'ale stomahului !

„6) Fragmentulū unū mon umentū din care lipsese cu totulū porțiunea cu inscripțiunea. Abia se mai vede urmele unei litere de la începutulū ultimulū rōndū. Partea inferiōră arată o femeie stândū în picioare cu o mână la pieptū și cu alta ținēndū unū șfeșnicū cu o făclie și avēndū înaintea unū tripiedū.“

Acestū tripiedū se pare a avea pe dēnsulū unū vasū care seamănă cu o glastră de flori.

În cartea d-lui Tocilescu : „*Dacia înainte de Roman*“; la fine de totū, se află desemnulū unei pietri care are fōrte mare asemănare cu acēsta și care, ȃice d-nu Tocilescu în acea carte : este unū monumentū funearū alū unei familii Dacă din municipiulū Drobeta (Turnu-Severin), care : ȃice, se află în muzeulū de antichități din Bucuresci ; foră a se spune unde s'a găsiū.

Inscripțiunea dupo dēnsa este întrēgă cu litere romane.

Cea din grădina publică la Severin s'a găsitū pe la anulū 1869, în săpăturile fă-

cute pentru clădirii în partea de la vale a oraşului.

7). O statuie de piatră ordinară, executată foră nici o artă înaltă aprópe două metre; găsită la satul Halânga, pe la anul 1865, când s'a şi adusă în grădina publică de d-nu Grig. Miculescu,

Intocmai asemenea s'a găsită una la satul Gornoviţa din plaiul Cloşanilor la nescie morminte vechi numita : „*Idoleşti*“ Locuitorii de la munte numesc asemenea statui „*idolul morţilor*.“ În totu casulă acesta nu este unu uvrăgiu Roman.

8—9). Două statue de piatră calcariă, foră capete, represintă două chipu-i de bărbaţi, avându de îmbrăcăminte toga romană.

La Romanii era obiceiul ca, copii de parte bărbătească să îmbrace de două ori toga ; adecă era unu felu de serbătoare când eşia din etatea prima să între într'adoua îmbrăca toga „*Puerilă*“, şi apoi când intra în etatea bărbătească îmbrăca toga „*Virilă*.“ În acea şi de serbătoare, cei cu dare de mână făceaū asemenea statui ca monumente commemorative. Se pôte ca sta-

tuele de care vorbimă să fie de același-felū.

Una din aceste statue s'a găsitū cu ocazia facerei unū canalū la agenția vapórelorū pe la anulū 1855.; cea-l- altă în ruinele unei biserici de lângă podulū din bulevardū, în anulū 1877.

10). Unū monumentū de piatră granitū cioplitū pe trei fecie. Pe o parte în faciă se pare a fi fostū o inscripțiune care s'a ștersū; iară pe cele douē, în dreapta și în stânga, suntū sculptate douē chipurī, cariī, după costumū, se cunoscū a fi fostū soldați Romani. Celū din stânga ține poziția naturală stândū în picióre, iară celū din drépta poziția unū omū fără unū piciorū, stândū, resematū într'o cârjă sub suptióră la partea stângă și cu capulū pe umérulū stângū. Partea superióră este în forma nnuī balconū, avëndū de o parte și de alta sculptați câte unū leū, cariī de și stricați déră se cunoscū bine. Acei leī ținū în gură de amëndouē capetele o ghirlandă de stejarū.

Acestū monumentū s'a găsitū la satulū Cătunulū, și în anulū 1860 s'a adusū acⁱ în grădina publică.

11—12) Douē postamente de piatră gra-

nită : fie-care are în faţă câte ună capă de boă între două lei foarte bine executate.

Unul s'a găsit în marginea Dunării lângă piciorul podului Traian, iară cel-altă, cu ocazia săpăturilor făcute în oraş.

Ore ce semnificaţie potă avea aceste două petri? Se dă cu socotela că trebuie să fie marca din vechime, ori a unui ținut sau cetate ore-care, cum a fostă cetatea numită în istorie : „*Caput-Bovis*“; sau in-signele după stégulă legiunei VII stabilită în Moldova, după care a și rămasă marca Moldovei cu zimbrulă sau epulă de boă.— Se scie, că legiunile Romane venite și stabilite în părțile acestea ale Daciei, a fostă a V Macedonică, care avea pe steagulă său leulă, după care a și rămasă leulă ca marcă a Banatului Severin, a XIII, Gemină, avându aquilă după care a rămasă această marca României depeste Oltă și a VII. italică de care vorbirămă, stabilită în Moldova.

13—14) Două sarcofage, unul de piatră calcariă, cu capacă, cioplită dintr'o bu-

cată*), iară celălalt se pare a fi fabricată din nisip și var și ciment. Amândouă s'au găsit în anul 1852: celălalt d'ânteu la locul unde se află astăzi bariera orașului spre răsărit în calea națională, unde se vede a fi fost un cimitir vechi; celălalt la comuna Șimianul într'un mal surpat, amândouă cu ocazia facerii șoselei naționale.

15). Un monument de piatră ordinară înaltă cade două metri, lată unu metru și grosă aproape unu decimetru, ciopită pe o față numai, avându în partea superioară sculptată o corónă scosă afară, iară în partea inferioară se pare a fi avut o inscripție care s'a ștersă cu totul. S'a găsit pe la anul 1842, după spusa d-lui Grig. Simbotenu, la proprietatea domniei-săle Ciovrănășani, pusă pe mormântul unde s'a găsit oseminte, osebite lucruri, și scule din care unele probă a fi fost un mormânt al unei femei Romane.

*) Acesta este celălalt de lângă ruina Turnului și care acum este sfărâmat în mai multe bucăți de mâinile oamenilor rău năvăți. — Când s'a pus acolo era nevătmă, avându capacul pus pe densu'.

16) Ună postamentă de piatră ordinară în formă de prismă, avându pe o parte o inscripțiune, care; din cauză că mai multă de jumătate este acoperită cu tencuială împetrită, nu se pôte descifra. Caracterele, câte se vëdă, suntu fôrte bine esecutate și bine păstrate. S'a găsită la satul Șimianulă în anulă trecută de unde s'a adusă în grădina publică.

17, 18) Două colonne, una de piatră granită în formă conică, și alta de sigă în formă cilindrică, cu postamentulă sēă, fără nică ună ornamentă saă inscripțiune; una s'a găsită în săpăturile făcute în orașă, cu ocașia facereă pavageloră, iară alta, cu ocașia facereă drumulă de feră spre satulă Șimianulă.

20) *Petrile găsite la Severin și ridicate la Bucuresci :*

Afară din cele aflate în grădina publică, în Severin s'au mai descoperită și trimisă la Bucuresci în ană din urmă și altele. Pôte multoră, care ară fi merită să fie păstrate, li s'au perdută urma din causa negligenței.

Iată ce đice rep. A. Trib. Lauriana, la

pagina 107, volumul II din magazinul Istoric, despre cele trimise la București :

„D'aci, (de la Severin) d-nu M. Ghica
 „transpor.ă la București în anii trecuți o
 „piatră cu următoarea inscripțiune. cam vă-
 „fămată de laturea ei cea stângă.

Copie posibilă :

D M
 ANTON
 CALIS
 VIXI
 ANN LX
 DIOGE
 MOSC
 CONIVG
 B M

Suplinire probab.

D M
 ANTONIAE
 CALISTAE
 VIXIT
 ANVIS LX
 DIOGENES
 MOSCVS
 CONIVG I
 B M

De cititū :

Diis Manibus
 Antoniae Callistae
 (quae) vixit annis LX
 Diogenes Moscus
 Conjugi
 bene merenti

Românesce :

Sân-tei umbre a Anto-
 ninei Calliste care a
 trăitū 60 anī, puse
 acestū monumentū Di-
 ogene Mosca socii
 sale celei plina de me-
 rite.“*)

*) Acésta este piatra de care menționează și D. Odobescu în Istoria Arhiologiei pagina 358.

Apoi la pagina 109 :

„De aci se transportă la monastirea Orezului în secolulū trecutū o piatră Romană și d'aci apoi la Bucuresci prin d-nu M. Ghica cu inscripțiunea :

Copie posibilă :

De citit :

D. M.

Dis Manibus

C. VAL. VICTO R I N U S. VET. Cajus Valerius Victorius Veteranus

L E G. V. M C. Legionis V Macedonicae
E X B F. T R I B ex beneficio Tribuni
V I X. A N. L V vixit annis LV.

C. VAL. MERCV R I A L I S. G E N E Cajus Valerius Mercurialis gene-

R I S V O. E T A V ro suo et Au-
R E L I A . C A L L I relia Calli-

R O E. C O N I. B M rhoe Conjugi bene
P O S U E R. merenti posuerunt.

Romănesce :

Săntei umbre a lui Caiu Valeriu Victorin veteranū alū legiunii V Macedonice din bine-facerea Tribunului, care a trăitū cincî-deci și cincî de anī, puseră acestū monumentū Caiū Valeriū Mercurial (socrul) ginerului său și Aurelia Calliroe (socio) bărbatului său celui plin de merite.“

Despre alte antichități, cum: petri, cociuge, monede și altele, ce din timp în timp s'au descoperit în partea locului, îndată ce ne vom procura științele unde s'a găsit, unde se află și ce însemnătate au, le vom face și publica inventarul.

Ca să poți avea cine-va o idee despre cum s'a urmat la casuri când s'au găsit așa lucruri și cum s'au păstrat ele în trecut, așternem aci un fragment dintr'un raport al d-lui Inceptor G. Băileanu către Ministerul Cultelor din anul 1875, răspunzând la însărcinarea ce i s'a fost pusă a da știință despre antichitățile ce s'au găsi cu facerea unei șosele ce conduce la poarta unde s'a găsit cociugul de plumb despre care menționează acel raport, și care nu se știe ce s'a făcut, ca și lucrurile găsite într'ensul.

Iată ce dice acel raport :

„Din cercetarea ce am făcut am af lat că un cociug de plumb ce se găsise, se ridicase de Prefectură și se pusese chiar în localul ei : urmându apoi descoperirea necesară, ne am dus la locul unde e-

ra aședatú acelú cosciugú, 'lú-amú examinatú și amú găsitú că elú are o lungime de duoi metri aprópe, uă lărgime la loculú peptuluí de o jumătate metru și uă grosime a pereților ca 0,01 m. Acoperemíntulú este totú de plumbú, totulú atacatú tare de timpú.—In íntru s'a găsitú doué brăceri în aurú fórte subțiri, și uă cutióră de plumbú separată, largă ca 0,25 și ínnaltă 0,15 m. ínchisă hermiticește și copríndéndú în sine numai o falcă cu câțiva dinți; verí-o doué óse s'aú găsitú în ínturulú cosciuguluí transformate, dupó aparență, în lemnú. Brăcørele se dice că s'aú ínaintatú de Prefectură onor. Ministerú de Interne.—

„Acésta fiindú resultatulú cerutú de dv. Vě mai adaogú domnule Ministru, că nici o ínscípțiune nu s'a aflatú, de și bolta în care a zăcutú cosciugulú, a fostú tótă zidítă cu cărămidă romană. — Dupo cele aretate se presupune că acestú cosciugú a fostú locúit de o femeie.*)“

*) In urma citirei acestuí raportú în comitetulú Arheologicu din Severinú—pe cândú acéastă broșură era sub presă s'a găsitú acelu cosciugú, fracturatú și aruncatú; elú s'a adunatú și legânduse bucățile la loculú lorú de către D. Buhoreanu, Directorele scólei de meserii locale, s'a depus ast-felú în museulu societățe de Istorie și Arheologie din Severin,

De atunci în coci, ca și în trecut, se dice că s'a găsit multe lucruri, căroră ori că li s'a perdută urma, sau că suntă încă în posesiunea celoră cari le au găsită.

În anulă acesta, chiar, cu ocazia unoră săpătură la marginea orașului la bariera despre răsărită a șoselei ce trece prin centrulă orașului, se dice că s'a găsită ôrecare așa lucruri, și ne fiindă nici o îngrijire, multe s'aă distrustă de către lucrătoră foră a sci ce sunt ele; și multe s'aă perdută altă-felă, rămâindă pe la lucrătoră.

Dupo ună denunță formală ce însu'mă amă făcută ca cetățenă, s'aă depusă la casa comunei, de către inginerulă orașului însărcinată cu acea lucrare, lucrurile aceștea și anume:

1 Lopețică de aramă în formă de lingură;

1 Lăcrămară de pământă, fracturată;

1 Candelă idem bine conservată;

3 Monede vechă Romane, între care una din timpulă lui Gordian.

Câte lucruri precioșe nu s'ară fi găsită, dacă Severinulă ară fi avută parte celă pucină de ună Ingeră dăr! Dacă

ară fi fostă o stabilitate la ocuparea postului acesta de Inginer-architectu alu oraşului, şi ară fi fostă alésă şi susţinută o persónă care să fi însuşitū cualităţile de bunū cetăţianū şi sentimentele de românu, din căţi s'au preferatū la acelū postū. Cunoşcemū pe mulţi din aceştia cu aşa frumóse însuşiri, déră ! şi Severinulū ca şi ţera întrégă a hrănitū, a chivernisitū şi a procopsitū multe lifte streine în timpii trecuţi, lăsându la o parte şi uitărei şi meritū şi capacitate şi virtute şi civică şi totulū.

In fine, dacă s'arū fi esecutatū mészura luată de ministerulū respectivū în anulū 1868, d'a se priveghia săpăturile ce s'arū face în Severin, şi a se aduna asemenea lucruri, formând de atunci unū muzeū aci, arū fi fostū unū mare serviciū făcutū istoriei şi o podóbă Severinulū; starea de tranşiţiă însă de pónă bine de curând, a contribuitū multū ca să nu putemū avea în totū-d'auna în capulū afacerilorū de interesū generalū ómenī cu sufletulū măi mare de cătū stomachulū. Tóte relele câte le avemū în Severinū cu privire la este

tică, și vandalismul ruinelor și antichităților, ne au venit mai mult de la acea clasă a inginerilor și mai cu seamă a unor ignoranți fanfaroni cari au avut tot-d'auna recursul la ignoranță în timpii trecuți*); dără să sperăm, că viitorul va repara relele trecutului; să sperăm, că generațiile viitoare voru mai lăsa la o parte politica, Gazeto-mania; și și totu ce pôte fi condamnabilu, și se va pune pe lucru făcându totu posibilulu ca să fie în pace cu umbra moșilor și strămoșilor noștri și să nu ajungem a fi de *vorbă lunei*, cum dice românul.

Fîind-că vorbirăm mai susu despre o

*) In anul 1868 fîindu numită o comisie ca să studieze locul unde se cerea întinderea orașului și să prefacă planul din nou, aceea comisie avea între membrii sîi pe d-nu Ghilderi, de națiune francesu, care pe atunci se afla inspectoru alu serviciului tehnicu în România. Acesta vedîndu între alte mizerii și strîmbarea stradelor pe locușesii, numai ca să nu se mute o bucată de șosea, a șisii,—vorbindu de Inginerulu orașului și de cei cari au contribuit la acele mizerii:—păcatu de poziția cea frumoasă a acestor locuri, păcatu de Severinuu că a adjunsu pe mâna unor ignoranți și pe mâinile unui măsurătoru de pogone!

măsură ce a fost cerut ministerul respectiv a se lua pentru păstrarea anticităților, monumentelor și ruinelor aflate la Severin, fidel angajamentului nostru d'a nu avansa nimic fără probe, trecem aci întreg raportul repausatului A. T. Laurianul și ordinul ministrului după atunci, care se vede că nu avea nici o autoritate în țară pe acele timpuri, sau că da așa ordine numai de formă, făcându cu ochiul ca să amăgiască pe cei ce aveau naivitatea a crede că ordinele lor sunt serioase.

Iată acel raport și ordinul ministrului :

„In urma misiunii cu care ați bine-voit a mă însărcina d'a explora teritoriul din prejurul orasului Severin din punctul de vedere al anticitațiilor, am onore de a aduce la cunoștința Domniei-Văstre că, mergându la fața locului și intrându în înțelegere cu d. Primar și cu d. Architect al Municipality, am parcurs teritoriul bănuț de a cuprinde în sine urme de construcțiuni antice și, unde am suspectat că trebuie să existe fundamente

am făcută săpături și, afară de turnul care se află în grădina publică, și de capul podului lui Trajan pre-cum și de ruinele romane de pe malul Dunărei, între turnul și capul podului, și pe zidul cetății din jos de capul podului, care de la Dunăre se întinde spre delu în sus spre méză-nópte, deja cunoscute până acum — amu descoperitu fundamentele a patru biserici, pe care le amă însemnată cu No. 1, 2, 3 și 4 pe planul alăturat cu un zid notat cu No. 5, și continuarea zidului cetății pe dealu cu No. 6. La explorarea bisericii No. 2 amă găsită o petró cu inscripțiune latină de pe timpul lui Gordian — a cărei copie o alătură aci — și două petre cu tencuială pe dênsele zugrăvite în fresco — și în patrea despre mézănópte uă criptă plină de óse de om. Pétra cu inscripțiunea romană, pre-cum și toate petrile cioplite s'au depusă în gradina publică, iar petrile cu tencuiala zugrăvită s'au depusă la Primărie. În genere totu terenul de la plațu 705 spre Dunăre și spre résărită coprinde urme de anticități și ar trebui conservată pentru explorațiuni

viitoare. Coprinsulă teritoriulă aci însemnatu pe planu cu linia punctată de plumbu s'arū putea închide cu gardū și destina unei grădină publice. Totū teritoriulă afară din aceste margină, distribuitū orășenilorū din Severinū și Cerneți, ne coprindeudū nici uă urmă de ruine antice, se poate libera cumpărătorilorū spre a'și face pe densesle construcțiună; însă, fiind-că chiarū în locurile unde n'arū presupune nimeni că se află, în jurulă Severinului suntū diverse obiecte, — sub-scrisulă este de părere a se numi uă comisiune care să priveghieze la săpăturile ce se facū pentru construcțiună, compusă din Primarulū urbei, sēū, în lipsa lui d'unū altū Membru alū Municipalităței, din Inſtitutorulū superiorū sēū în lipsa lui din Inſtitutorulū clasei a III., sēū a II., sēū I., și din Architectulū orașului, cu însărcinare de a privighia verice săpătură la punerea fundamentelerū, de a aduna obiectele antice, care s'arū descoperi, și d'a raporta la Ministerulū Lucrărilorū publice.

Fiind-ca capulū podului Trajan este espusū stricăciunei ce se face atătū prin

ómeni câtú și prin vite, sub-scrisulú am mijlocitu a se inchide provisoriu de Municipalitate cu gardú de ulucă in formă patrată, însă acéstà închidere nu póte să fie durabilă și monumentulú acesta istoricú merită a se conserva încales în starea în care a ajunsú până la noi dupe 1763, de ani. De aceea credu că arú fi bine de a lua mészuri onor. Minister spre a'l închide cu grilajú de ferú.“

In urma acestui raportu, Domnul Ministru Lucrărilor publice a datú ordinulu cu No. 1671, din 22 August acelu anú, în co-prinderea următóre :

„Domnul A. Treb. Laurian, in urma însărcinării ce 'i s'a pusú de Minister de a esploara teritoriulú din jurulú acelei comune din punctulú de vedere al antichită-țilorú ce arú conține, s'a primitú din parte-i alăturatulú pe lângă acesta în copie raportú, pe care in'aintându-lú D-v, cu onóre vė invit, Domnule primarú, a regula următorele :

1) Să intocmiți comisiunea ce se propune pentru privigherea săpăturilorú ce s'aru face locurilorú din jurulú comúneii, unde

chiar nu s'arū presupune că se află diverse obiecte antice, care comisiune să privigheze verî-ce săpătură la punerea fundamentelorū, de a aduna obiectele antice, care s'arū descoperi, și de a raporta Ministeriului rezultatulū ;

2) Veți regula înființarea unei săli pentru museulū acelor antichități păstrându-se unū catalogū in care să se înscrie, sub certificarea comisiunei, tôte antichitățile descoperite ;

3. Veți regula a se inchide cu grilajū terenulū coprins in planū cu puncte roși, fiind-că elū coprinde urme de antichități destinate pentru grădina publică.

4. Să inchideți cu gard locurile cu ruine arătate pe planū cu puncte spre a forma o grădină pe ele.“

Acestea se găsescū la dosarū. Locurile cu ruine s'au înstreinatū, piciorulū podulū Traianū abia scăpândū ne vëndutū, s'a uitatū, adunarea antichitățilorū și facerea muzeulū in grădina publică au fostū lăsate la o parte; și comisiunea de care era vorba a privighia la săpăturile ce se vorū

face, nici nu se vede urmă a fi avută concepțiune! Dómne sânte! ce felú de primarú va fi fostú care a pusú la dosarú acelú ordinú, și acei consilierí cari, barimú, nu s'aú supusú ordinilorú ministrului,

Relativú la acésta, mai găsimú unú altú ordinú No. . . . din anulú 1869 însocítú de uá schiță de planú pentru locurile cu ruine ce trebuiaú păstrate, prin care se cerea urmárireá celorú ne supuși, păstrarea locurilorú și lucrurilorú interesante. Și pe acestú ordinú ca și pe acelú planú se citește urmátórea resoluție*)

Acești duoí înalți funcționari au rapor-

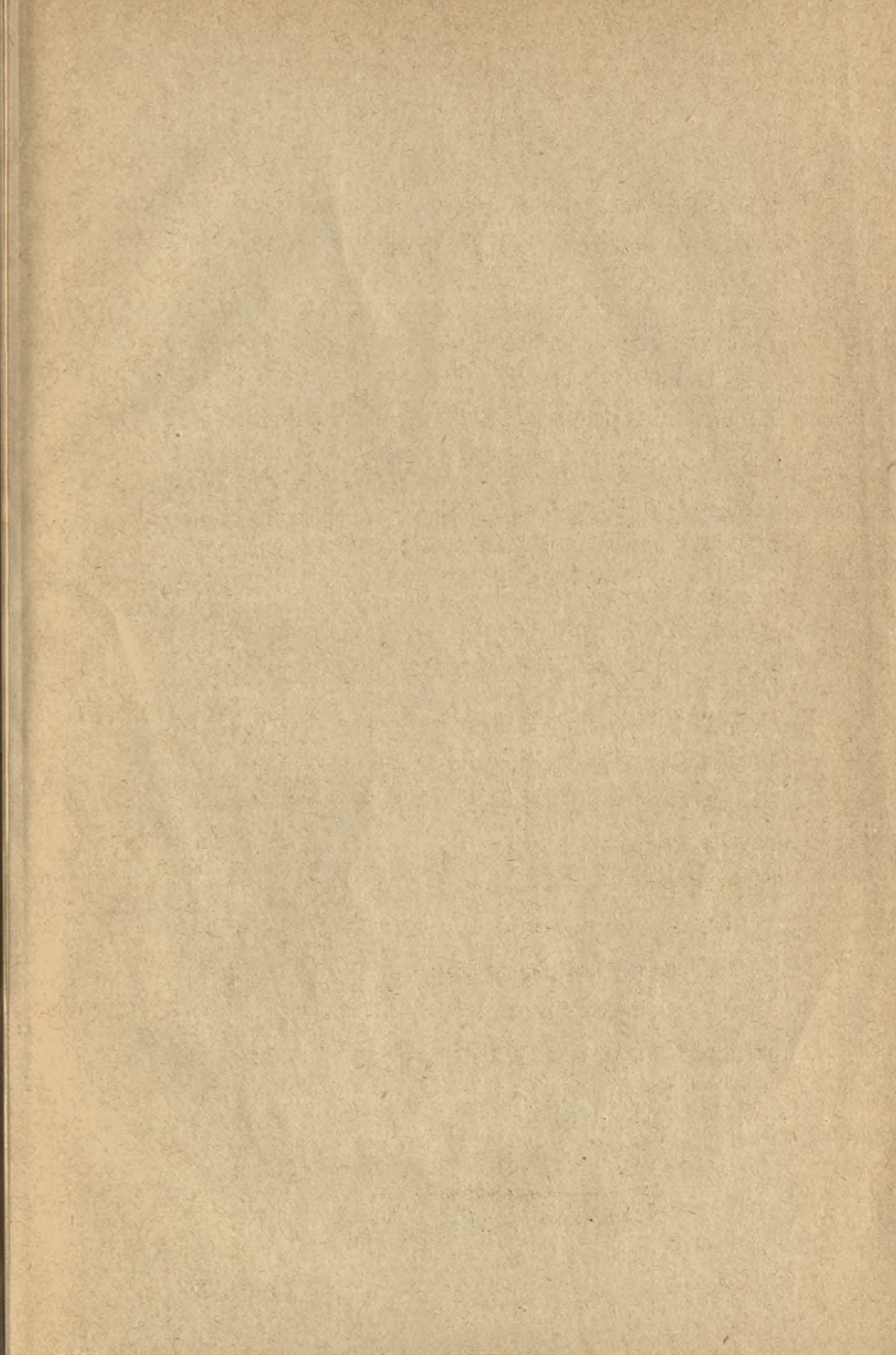
*) Pe tru că în timpul acestia în care trăimú, camú cu greú póte cine-va pátrunde prin cancelariá ca să póta să copieze asemenea chárții, de aceea remáne golú loculú aci. Asigurámú însă că există două resoluții puse, una pe ordinulú de care este vorba, și alta pe schița de planú în care se arată locurile cu ruine, a cărorú coprindere este a, ceiași, și care, pe câtú ími aducú aminte, sună ast-felú: „*Vedutú de noi prefectulú județului și procurorele tribunalului Meedínți la ancheta făcutá conformú ordiurilorú ce amú avutú de la onorabilele ministere respective.*“
(Urméză iscál turile).

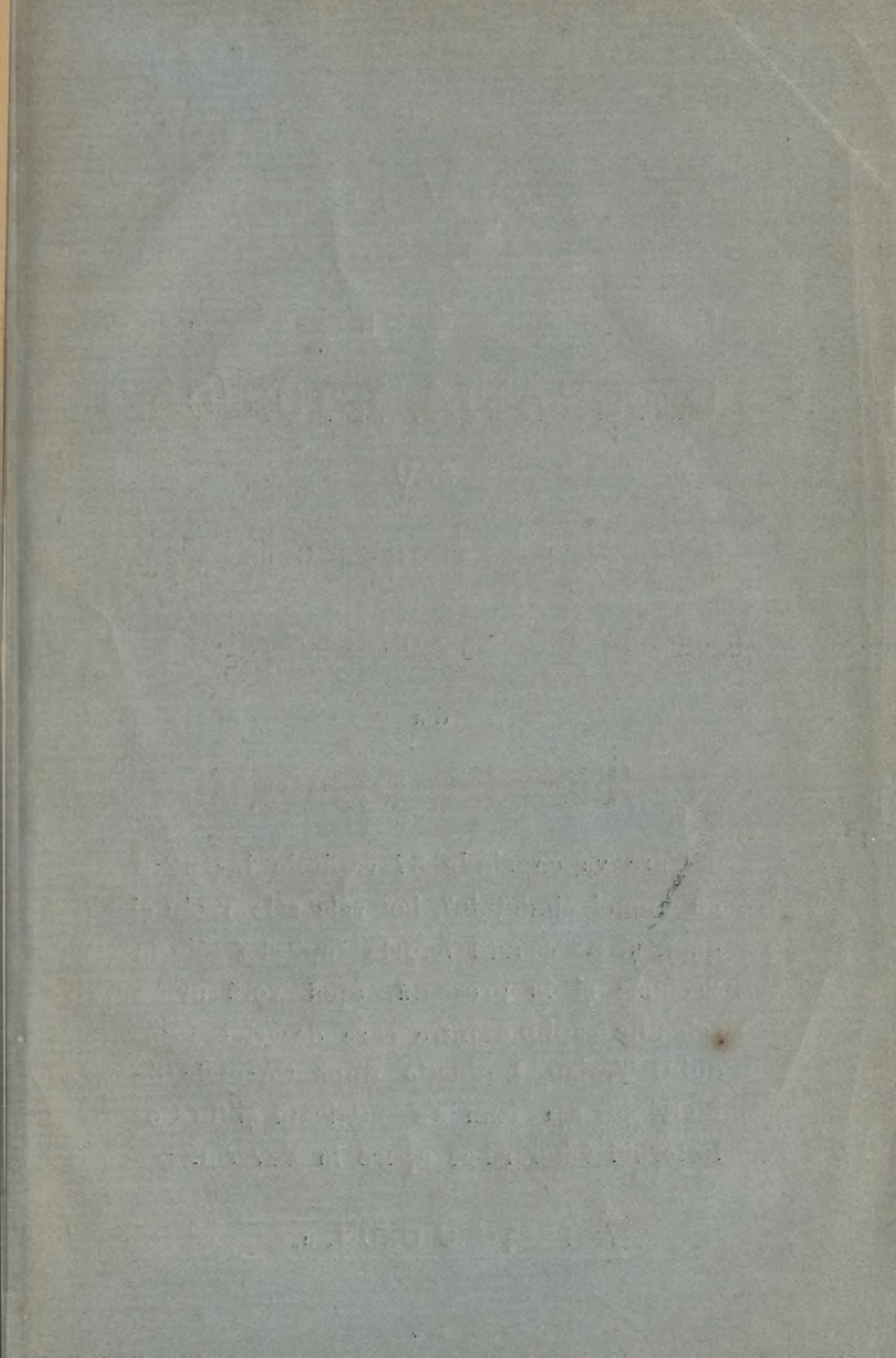
Amândoué resoluțiile suntú scrise de mâna acelui prefectú.

tatū Miniştrului respectivū că n'aū găsitū casū de urmărire şi că bine s'a făcutū ce s'a făcutū.

Audiţi voi ómenī bunī? Audiţi voi cetăţani contribuabili? După aceī domni, înnalţi funcţionari, cari; aū făcutū acea anchetă, preotulū póte să'si însuşiaseă şi să vëndă lucrurile sante din biserică; primarulū cu consilierii sēi póte urma totū aşa cu averea comunei şi cu tesaurile naţionale; episcopii potū totū aşa cu averea orfanilorū şi aşa mai încolo pōnă la tréptea mai înnalţă; fără témă de veri-o respundere, cōci între atâtea miī de articole din atâtea nenumērate legi ce avemū, nu se va găsi nici unulū după care să fie casū de urmărire pentru aşa fapte! O! Dómne, Dómne, Dumneđeule alū Romănilorū, scapă-ne mai curândū de spinii, ciuġinii şi pālămida prăsită între noi, din timpurile cele blasfemate ale fanarioġilorū! Amin.

AVIS.

In curând va apare uă broșură sub titlu :

GEOGRAFIA ISTORICA

SAU

*Monumente, ruine, locuri și date însemnate
istorice*

din

JUDEȚULU MEEDINTI.

Care va coprinde 37 capitole începând cu numele județului, hotarele séle vechi și noii, și pe scurtă istoria capitalei séle în vechime și în presentă, apoi voră urma cele-alte capito'e între care descrierea populuł Traian, traducție după Comitele de Marsighi, așa cum s'a publicatū și în Colectorulū Literarū ce apare în Severin.

PREȚULU UNU Leu.
